

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / Sosiaalinen kuntoutus

Heidi Johansson

KELA JA KOTKAN KAUPUNKI – ELATUSTUKIYHTEISTYÖN KEHITTÄMI-
NEN

Opinnäytetyö 2010

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

JOHANSSON, HEIDI

Kela ja Kotkan kaupunki –

Elatustukiyhteistyön kehittäminen

Opinnäytetyö

28 sivua + 2 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Merja Nurmi

Toimeksiantaja

Kelan Kymenlaakson vakuutuspiiri

Lokakuu 2010

Avainsanat

elatusapu, yhteistyö, lastenvalvojat

Elatustuen toimeenpano on siirtynyt kunnista Kelan hoidettavaksi 1.4.2009 uuden elatustukilain voimaantulon myötä. Toimeenpanolla tarkoitetaan elatustuen maksamista tukeen oikeutetuille, elatusapuvelan perintää elatusvelvollisilta ja maksuvapautusten käsittelemistä. Koko ajan maksussa olevan elatustuen siirtäminen kunnilta Kelaan on ollut mittava projekti. Melko pian, kun elatustukihakemusten käsittely Kelassa alkoi, huomattiin, että yhteistyö kuntien ja Kelan välillä on edelleen tarpeen. Yhteistyön tarve nousi pitkälti siitä, että elatussopimukset tehdään edelleen kunnissa, vaikka Kela ratkaisee elatustukihakemukset.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata yhteistyön kehittämistä Kelan ja kunnan virkailijoiden välillä nimenomaan elatustukeen liittyvissä asioissa paikallisesti Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin ja Kotkan kaupungin välillä. Tarve kehittämislle on lähtenyt em. vakuutuspiirin perhe-etuuskäsittelijöiden uuden etuuden käsittelyssä tekemistä havainnoista ja kokemuksista. Kotka on valittu yhteistyön vastinpariksi sen perusteella, että se edustaa Kymenlaakson toista suurimmista kaupungeista ja Kotka on ollut itsekin aloitteellinen tapaamisen järjestämiseksi.

Yhteistyön kehittämisen tavoitteena on ollut tämän työn puitteissa käynnistää yhteistyötä ja antaa molemmille osapuolille tilaisuus tiedon vaihtamiseen omaa työtä ohjaavasta faktatiedosta ja toimintatavoista. Toteutustavaksi kehittämistyölle on valittu ns. alkutapaamisen järjestäminen Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin perhe-etuusryhmän edustajien ja Kotkan kaupungin sosiaalijohtajan ja lastenvalvojien kesken. Tässä opinnäytetyössä on kirjallisesti kuvattu yhteistyön tarpeeseen liittyvät taustatekijät, itse tapaaminen ja se, mihin tapaaminen on johtanut. Kehittämistyö keskittyy nimenomaan yhteistyön käynnistämiseen, ja siitä on rajattu suoraan pois yhteistyön jatko seuranta ja arviointi. Tapaaminen johti siihen, että Kelassa laadittiin ns. pikaohje Kotkan kaupungin elatustukihakemusten täyttämisen tueksi muun aiemmin toimitetun ohjeistuksen rinnalle.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care program

JOHANSSON, HEIDI

Kela and Kotka City – Development of
Maintenance Allowance Cooperation

Bachelor's Thesis

28 pages + 2 pages of appendices

Supervisor

Merja Nurmi, Senior Lecturer

Commissioned by

Kela, Kymenlaakso

October 2010

Keywords

maintenance allowance, maintenance allowance alimony,
cooperation, child welfare officer

Execution of maintenance allowance has been changed from municipalities to Kela in 2009. The execution means payments of maintenance allowances and charges of depts. It was a big project to change the allowance from one place to another without disturbing the dates of payments. However, cooperation with municipal welfare authorities was still needed. That was noticed in Kela soon after the changing project.

The aim of this study was to describe the development of cooperation with Kela and Kotka city concerning the things in maintenance allowance. The need of cooperation appeared in Kela's local authorities who make decisions of family allowances in Kymenlaakso. Kotka was chosen to a partner in cooperation because social welfare authorities had been initiative in this issue, too.

The aim of this development work was to start cooperation, to get to know each other and give facts of maintenance allowance today. Cooperation began by arranging a meeting. The background of cooperational need was described in this study as well as the meeting itself and continuation of cooperation. Evaluation of this study is restricted because it would have been too much for one person.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	LAPSEN ELATUKSEEN LIITTYVIEN ASIOIDEN KÄSITTELY	7
2.1	Kehittämistyössä esiintyviä käsitteitä	7
2.2	Lapsen elatuksesta on säädetty lailla	8
2.3	Elatustuki lapsen elatuksen turvaajana	9
2.4	Uuden elatustukilain mukaiset muutokset elatustuessa pääkohdittain	10
2.4.1	Elatustuen hakeminen kunnalle	11
2.4.2	Lapsen isyyttä ei ole vahvistettu	11
2.4.3	Elatustuen saaja epäselvissä tilanteissa	11
2.5	Kela elatustuen toimeenpanijana	12
2.5.1	Elatustuen toimeenpano 1.4.2009 alkaen	12
2.5.2	Kelan organisaatio ja Kymenlaakson perhe-etuusryhmä	13
2.6	Kunnan tehtävät lapsen elatukseen liittyvissä asioissa elatustuen siirtymisen jälkeen	14
3	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TOIMEKSIANTAJA	15
3.1	Kehittämistyön tarkoitus	15
3.2	Kehittämistyön tavoitteet	15
3.3	Toimeksiantaja	16
4	MIHIN YHTEISTYÖTÄ KELAN JA KUNNAN VÄLILLÄ TARVITAAN?	17
4.1	Mitä on yhteistyö?	17
4.2	Moniammatillinen yhteistyö	18
4.3	Yhteistyön tarpeen toteaminen ja tavoitteet valtakunnan tasolla	19
4.4	Yhteistyön tarve paikallisesti Kymenlaakson alueella	19
5	YHTEISTYÖN KEHITTÄMISEEN TÄHTÄÄVÄ TOIMINTA	20
5.1	Tapaaminen Kelan ja Kotkan kaupungin edustajien kesken	20
5.2	Mihin jatkotoimiin alkutapaaminen on johtanut	21
6	POHDINTA	22

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

Liite 2. Pikaohje elatustuen hakemisesta

1 JOHDANTO

Elatustukea ja sen myöntämistä koskeva lainsäädäntö muuttui 1.4.2009, ja sen yhteydessä elatustuen myöntäminen, maksaminen, elatusapuvelan periminen ja maksuvelan ratkaiseminen siirtyivät kunnista Kelan tehtäväksi. Kuukausittain maksettavan etuuden siirto on ollut mittava projekti. Erinäisten vaiheiden jälkeen Kelasta lähti ensimmäinen elatustukierä maksuun 10.4.2009. Elatustukilain 10. luvun 41. § mukaan elatustuki maksetaan aina kuukauden 10. päivä, mikäli se on pankkien aukiolopäivä. (Elatustukilaki 29.8.2008/580; Elatustuen määrä ja maksaminen 2010.)

Elatustuen siirtyessä Kelaan kuntiin jäi paljon osaamista elatustukeen liittyen. Sinne jäi myös paljon muita tehtäviä, jotka liittyvät elatustuen käsittelyyn. Yksi tärkeimmistä kuntaan jääneistä tehtävistä on lastenvalvojen vastuulla olevien elatussopimusten tekeminen. Siitä on säädetty mm. laissa lapsen elatuksesta 3. luvun 8 §. Uuden elatustukilain (ETL) 4. luvun 8. § toi kunnille myös mahdollisuuden hakea kunnan kustannuksella ympärivuorokautisessa hoidossa olevien lasten elatustukea itselleen, mikä ei vanhan lain mukaan ollut mahdollista. Elatustuen hakeminen kunnille on heille uusi tehtävä, joka edellyttää perehtymistä asiaan. (Laki lapsen elatuksesta 5.9.1975/704; ETL 4:11.)

Koska kunta edelleen hoitaa elatustuen myöntämiseen vaikuttavia tehtäviä, yhteistyötä Kelan ja kunnan välillä tarvitaan. Tässä opinnäytetyössä selvitetään, miten yhteistyötä on Kelan ja Kotkan kaupungin välillä elatustukeen liittyvissä asioissa saatettu alkuun ja toisaalta myös sitä, mihin toimenpiteisiin ensimmäinen yhteinen tapaaminen on johtanut. Yhteistyön rakentamisen päätapahtuma oli tapaaminen palaverin merkeissä 2.3.2010, jonka tarkoituksena oli tutustua toisiinsa, viedä tietoa Kelasta Kotkan kaupungille elatustuen nykykäytäntöihin liittyvistä seikoista, selventää kuntien elatustuen hakemismenettelyä ja selventää erilaisia tiedonsaantikanavia.

Kotka on valittu yhteistyötahoksi tähän työhön sen vuoksi, että se on toinen suurista kunnista Kouvolan ohella, ja sen elatustukiasioita Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin perhe-etuusyksikkö käsittelee. Lisäksi Kotkasta tuli aloite yhteispalaverista sosiaalityön johtaja Anna Liakalta elatustukeen liittyvien yhtymäkohtien selventämiseksi lastenvalvojen ja sosiaalityötä tekevien henkilöiden kanssa.

Kiinnostukseni aiheesta, koska olin kyseisessä perhe-etuusyksikössä siirtämässä elatustukea konkreettisesti kunnista Kelaan ja olen ollut mukana elatustuen käsittelyssä (eli ratkaisemassa hakemuksia) Kelassa alusta asti. Itsekin huomasin melko pian elatustuen siirtymisen jälkeen, että kunnissa on ollut omia käytäntöjä asioiden hoitamiseksi ja yhteydenottoja kuntiin tehtiin paljon. Keskustelimme toisten käsittelijöiden kanssa tilanteesta ikään kuin ohimennen ns. kahvipöytäkeskusteluissa useita kertoja ja mietimme, mitä voisimme tehdä, jotta itse saisimme tietoa elatustukietuuden taustoista, ja vastaavasti voisimme viestittää kuntiin päin elatustuen nykykäytäntöihin liittyviä sekä heidän että kelalaisten työtä helpottavia seikkoja. Tulimme yhteisesti siihen tulokseen, että tapaaminen yhteisten asioiden merkeissä olisi hyvä ja tarpeellinen tapa molemminpuoliseen tiedonvaihtoon ja samalla tutustumiseen. Koska itselläni oli samaan aikaan mietinnässä opinnäytetyön aihe, pääsin toteuttamaan itseäni työssä ja opinnoissa kiinnostavan aiheen kehittämällä yhteistyötä opinnäytetyönä.

2 LAPSEN ELATUKSEEN LIITTYVIEN ASIOIDEN KÄSITTELY

2.1 Kehittämistyössä esiintyviä käsitteitä

Lapsen elatukseen liittyvissä kysymyksissä käytetään useita lukijalle hankalia käsitteitä. Monet käsitteet ja termit (esim. elatusvelvollinen, puutteellinen elatuskyky yms.) tulevat jo laeista, joten niitä ei voi tässä työssäkään uudelleen nimittää. Jotta lukija voi hahmottaa käsitteitä työssä tarkoitettulla tavalla, katson tarpeelliseksi avata niistä muutamia heti aluksi ennen varsinaista teorian tietoa.

Hyvin keskeisiä termejä koko työssä ovat elatusvelvollisuus, elatusapu ja elatustuki. Elatusvelvollisuus todetaan ja vahvistetaan samassa elatussopimusasian käsittelyssä, jossa elatussopimus vahvistetaan. Elatusvelvolliseksi vahvistetaan yleensä se vanhempi, joka ei asu lapsen kanssa. Elatussopimus on kirjallinen asiakirja, jossa sovitaan elatusavun maksuvelvollisuuden alkamis- ja loppumisajankohta, sen suuruus, kenelle sitä maksetaan ja milloin maksuerät eräänntyvät. (Elatusvelvollisuus.) Sitä vanhempaa, jonka luona lapsi asuu, nimitetään elatukseen liittyvien asioiden yhteydessä lähivanhemmaksi (Lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksesta sekä elatusturvasta, 4).

Elatussopimus vahvistetaan sopimusta koskevan lapsen kotikunnan sosiaalilautakunnassa (Elatusvelvollisuus). Useimmiten tätä tehtävää hoitaa kunnan lastenvalvoja, jonka tehtäviin kuuluvat myös lapsen isyyden selvittämiseen liittyvät toimet sekä lapsen huolto- ja tapaamisoikeudesta sopiminen. Näistä tehtävistä on säädetty laissa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 5 §:ssä sekä lain lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 2 luvun 13 §:ssä. Lastenvalvoja on kunnan virkamies, jonka tulee kaikissa toimissaan ensisijaisesti valvoa lapsen etua. Vaikka hän neuvoo ja auttaa edellä mainittujen sopimusten tekemisessä, hänellä ei ole oikeutta määrätä sopimusten sisältöä. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272; Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361; Sanasto.)

Kuten edellä jo mainittiinkin, elatusapu tarkoittaa rahasummaa, joka vahvistetaan erillisellä elatussopimuksella tai oikeuden päätöksellä elatusvelvollisen maksettavaksi lapsen elatusta varten. Elatustuki on nykyisin Kelan maksama tuki, jolla turvataan lapsen elatus, mikäli lapsi ei saa elatusapua syystä tai toisesta elatusvelvolliselta. (Elatustuki ja elatusapu 2009.)

2.2 Lapsen elatuksesta on säädetty lailla

Elatusavun määrittäminen ja elatustuen maksaminen pohjautuvat lakiin lapsen elatuksesta. Lain lapsen elatuksesta 1. luvun 1. §:n mukaan lapsella on oikeus riittävään elatukseen ja riittävällä elatuksella tarkoitetaan lapsen kehitystason mukaan aineellisten tarpeiden ja henkisten tarpeiden tyydyttämistä. (Laki lapsen elatuksesta 1:1.)

Peruslähdekohta lapsen elatukseen liittyvässä lainsäädännössä on se, että lapsen vanhemmat ovat ensisijaisesti ne, jotka vastaavat lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Puhuttaessa elatuksesta, edellä mainittu tarkoittaa käytännössä sitä, että vanhemmat huolehtivat lapsen elättämisestä taloudellisessa mielessä molemmat maksukykynsä mukaan. Heidän elatuskykyänsä arvioitaessa huomioidaan vanhempien ikä, työkyky ja taloudellinen tilanne sekä lakiin perustuva muu elatusvastuu. Lain mukaan lapsen oikeus elatukseen päättyy hänen täytettyään 18 vuotta tai aiemmin, mikäli hän voi vastata elatuksestaan itse ennen sitä. Toisaalta vanhemmat voidaan velvoittaa vastaamaan myös lapsen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista hänen täytettyään 18 vuotta,

mikäli se katsotaan kohtuulliseksi. (Laki lapsen elatuksesta 1:2; Laki lapsen elatuksesta 1:3.)

Mikäli vanhempi ei muulla tavoin huolehdi lapsen elatuksesta, tai jos lapsi ei asu pysyvästi vanhemman luona, lapselle voidaan vahvistaa maksettavaksi elatusapua. Elatusavun määrä vahvistetaan sopimuksella tai tuomiolla. Elatusapu suoritetaan aina kuukausittain etukäteen, ellei asiasta ole toisin sovittu. Elatusapu voidaan vahvistaa suoritettavaksi kertamaksunakin, mikäli se on elatusavun suorittajan maksukykyyn nähden kohtuullista. (Laki lapsen elatuksesta 2:4; Laki lapsen elatuksesta 2:6.)

Elatussopimus on kirjallinen asiakirja ja siitä tulee käydä ilmi lapsen ja hänen vanhempiansa henkilötiedot, elatusavun määrä, elatusavun suorittamisen alkaminen ja päättyminen, erääntymispäivä ja kenelle elatusapu on suoritettava. Mikäli sopimus on lapsen elatuksesta säädetyn lain mukainen, lapsen edustajan kotipaikkakunnan sosiaalilautakunta vahvistaa sen. Kun elatussopimus on vahvistettu, se otetaan käyttöön voimassa olevana asiakirjana kuten lainvoimainen tuomio. (Laki lapsen elatuksesta 3:7; Laki lapsen elatuksesta 3:8.)

Elatusapu voidaan vahvistaa myös tuomioistuimessa kunnan sosiaalilautakunnan sijaan. Tämä tarkoittaa sitä, että joku asianosainen on laittanut asiasta vireille kanteen. Mikäli jompikumpi lapsen vanhemmista ei suostu allekirjoittamaan kunnan sosiaalilautakunnan kohtuulliseksi katsomaa elatussopimusta, jäljelle jää mahdollisuus tuomioistuimessa vahvistettavaan elatustuomioon. (Elatusvelvollisuus.)

2.3 Elatustuki lapsen elatuksen turvaajana

Elatustuen hakemiseen lapsen elatuksen turvaamiseksi voi olla useita syitä: elatusvelvollinen (eli se vanhempi joka ei asu lapsen kanssa) on jättänyt elatussopimuksen tai tuomion mukaisen elatusavun maksamatta, elatusapua ei ole voitu vahvistaa ollenkaan tai se on vahvistettu elatustuen maksimimäärää pienemmäksi elatusvelvollisen maksukyvyttömyyden vuoksi, vanhempi on adoptoinut lapsen ilman kumppania tai lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella (ja lapsen isyyttä ei ole syytä tai toisesta vahvistettu). Niissä tilanteissa, joissa elatusvelvollinen vanhempi on suorittamassa asepalvelusta eikä kykene maksamaan elatussopimuksen mukaista elatusapua lapselle, Kelasta

voidaan maksaa elatusavun suuruinen korvaus lapselle sotilasavustuksena. (Kenelle elatustukea? 2009.)

Elatustuen hakija selvittää oikeutensa elatustukeen täyttämällä elatustukihakemuksen ja toimittamalla sen alkuperäisen elatussopimuksen tai elatustuomion kanssa Kelaan. Jos lapsen isyyttä ei ole vahvistettu tai lapsi on adoptoitu yksin, elatussopimusta tai elatustuomiota ei voida tehdä eikä sitä näin ollen voida toimittaa hakemuksen liitteeksi. Elatustukea voi hakea kunta tai se vanhempi tai muu henkilö, jonka hoidossa lapsi on. Myös itsenäisesti asuva 15 vuotta täyttänyt lapsi voi hakea elatustukea itse. (Elatustuen hakeminen 2009.)

Mikäli elatustuesta tehdään Kelassa myönteinen ratkaisu, tuki voidaan myöntää joko määräaikaaisesti tai toistaiseksi. (Elatustuen hakeminen 2009). Toistaiseksi voimassa oleva päätös tarkoittaa sitä, että elatustukea maksetaan siihen asti, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Tukea voidaan myöhemmin tarkistaa myös voimassa olevan päätöksen osalta, jos jokin tuen myöntämiseen vaikuttavissa olosuhteissa muuttuu esim. elatustuen saamisen edellytykset eivät enää täyty. (Elatustuen määrä ja maksaminen 2010.)

Elatustuen maksaminen kaiken kaikkiaan perustuu elatustukilakiin, joka on tullut voimaan 1.4.2009 ja sen toimeenpanija on samasta ajankohdasta alkaen Kela. (ETL 10:41.) Elatustuki etuutena on ollut olemassa ennen tätäkin, mutta se on aiemmin perustunut elatusturvalakiin (ElatusturvaL) ja sen toimeenpanija on ollut em. lain 1. luvun 1. §:n mukaan aiemmin kunta. (Elatusturvalaki 7.8.1998/671). Tällä hetkellä voimassa oleva elatustukilaki on kumonnut elatusturvalain (ETL 10:42).

2.4 Uuden elatustukilain mukaiset muutokset elatustuessa pääkohdittain

Elatustukilaki toi mukanaan joitakin selkeitä muutoksia sen korvaamaan elatusturvalakiin nähden. Muutokset kohdistuvat sekä itse elatustukeen että sen perintään sekä maksuvapautukseen. Tämä työ on tarkoitettu koskemaan lähinnä elatustuen käsittelyä, koska velan perintään ja maksuvapautushakemusten käsittelyyn liittyvä yhteistyö kuntien kanssa rajoittuu aika lailla koko etuuden siirtoon (kunnista Kelaan) liittyviin kysymyksiin. Sen vuoksi tässä osiossa otan esiin vain elatustukea koskevat keskeisimmät muutokset.

2.4.1 Elatustuen hakeminen kunnalle

Elatusturvalain mukaan elatustukea ei maksettu kunnalle ollenkaan lapsen ollessa kunnan kustannuksella hoidettavana laitos- tai perhehoidossa. Elatustukilain mukaan kunnalla on oikeus hakea elatustukea vastaavassa tilanteessa maksettavaksi itselleen elatustukilain perusteella, mikäli tukea ei aiemmin ole haettu ja muut edellytykset sen hakemiseksi ovat olemassa. Hakuaika on sama kuin kenelle tahansa eli kolme kuukautta takautuvalta ajalta. (ElatusturvaL 2:6; ETL 2:7; ETL 4:11).

Mikäli tuki on jo maksussa lapsen lähivanhemmalle lapsen siirtyessä kunnan kustantamaan laitos- tai perhehoitoon, kunta voi esittää Kelalle maksuvaatimuksen elatustuesta asiakasmaksulain tai elatustukilain mukaan. (Käytännön työssä maksuvaatimus tarkoittaa jo myönnetyn elatustuen kuukausikohtaisen maksusumman vaatimista maksettavaksi kirjallisesti tai sähköisesti tietyin perustein kunnalle laissa mainittujen perusteiden mukaisesti.) Tuki voidaan maksaa kunnalle hakemuksesta aikaisintaan hoidon alkamista seuraavan kuukauden alusta. Maksuvaatimus tulee toimittaa Kelalle kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää kirjallisesti. (ETL 4:11.)

2.4.2 Lapsen isyyttä ei ole vahvistettu

Elatusturvalain mukaan elatustuen maksaminen voitiin keskeyttää, jos lapsen isyys oli jäänyt vahvistamatta sen vuoksi, että lapsen äiti on vastustanut isyyden selvittämistä tai vahvistamista. 1.4.2009 voimaan tulleen elatustukilain mukaan ei ole enää merkitystä sillä, onko äiti vastustanut isyyden selvittämistä. Elatustukeen on oikeus, jos isyyttä ei ole vahvistettu, oli vahvistamattomuuden syy mikä tahansa. (ElatusturvaL 4:14; ETL 2:6.)

2.4.3 Elatustuen saaja epäselvissä tilanteissa

Mikäli elatustukea hakee muu henkilö kuin lapsen huoltaja, ja huoltaja ilmoittaa kuulemistilanteessa vastustavansa tuen maksamista hakijalle, tulee nykyisen elatustukilain mukaan Kelan pyytää lapsen asuinkunnan sosiaalihuoltolain tarkoittamalta toimielimeltä lausunto kunnasta siitä, kenelle heidän mielestään tuki tulee maksaa. Näissä ti-

lanteissa kunnan lausunto ohjaa Kelan ratkaisua siitä, kenelle tuki maksetaan. (ETL 4:12.)

2.5 Kela elatustuen toimeenpanijana

2.5.1 Elatustuen toimeenpano 1.4.2009 alkaen

Hallitus on antanut jo vuonna 2006 esityksensä elatustuen toimeenpanon siirtymisestä Kelalle kunta- ja palvelurakennemuutoslakia koskevan esityksen yhteydessä. Tässä esityksessä esitettiin, että elatustuen myöntäminen ja maksaminen ja elatusavun perintä siirtyisi Kelalle, mutta elatusvelvollisuuden vahvistaminen jäisi edelleen kunnalle. (Elatustuen toimeenpano siirtyy kunnilta Kansaneläkelaitokselle 1.4.2009 lukien 2008).

Myöhemmin 25.4.2008 hallitus antoi eduskunnalle esityksen uudesta elatustukilaista ja siihen liittyvistä muista laeista. Sen mukaisesti elatustukilaki korvasi aiemman elatusturvalain ja tuli voimaan 1.4.2009 niin, että se on säädetty koskemaan nimenomaan Kelan toimeenpanemaa elatustukea ja elatusapuvelan perintää. Eli uusi esitys oli hyvin samansuuntainen aiempien suunnitelmien kanssa. Samassa yhteydessä kartoitettiin myös sitä, mitä tapahtuu aiemmin kunnassa elatustukea käsitelleille virkailijoille tehtävän siirtyessä Kelalle, ja Kelan oman selvityksen perusteella osa kunnan virkailijoista siirtyi Kelan palvelukseen etuuden siirtymisen myötä. (Elatustuen toimeenpano siirtyy kunnilta Kansaneläkelaitokselle 1.4.2009 lukien 2008.) Itse elatustukilaki vahvistettiin 29.8.2008 (Päätökset 2010.)

Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin osalta elatustuen siirtyminen osaksi perhe-etuusryhmän (Kymenlaakson vakuutuspiiri ja perhe-etuusryhmän on selvitetty tarkemmin seuraavassa kappaleessa) toimenkuvaa tarkoitti sitä, että uudet työtehtävät jaettiin Kelassa jo aiemmin työskennelleiden virkailijoiden kesken. Joten vaikka Kelan palvelukseen koko maassa siirtyi kunnissa aiemmin elatustukea käsitelleitä virkailijoita lakimuutoksen myötä, järjestely ei koskenut Kymenlaaksoa. Kymenlaakson vakuutuspiirin työntekijät perehtyivät uuden etuuden hoitamiseen Kelan itse sisäisesti järjestämän koulutuksen avulla, aluehallinnon ja keskushallinnon tukemana. (Kymenlaakson vakuutuspiirin johtoryhmän muistio 2010, 1.)

2.5.2 Kelan organisaatio ja Kymenlaakson perhe-etuusryhmä

Kela on virallinen lyhenne nimestä Kansaneläkelaitos. Kela on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka asemasta, tehtävistä ja hallinnosta on säädetty lain Kansaneläkelaitoksesta luvuissa 1 ja 2. (Laki Kansaneläkelaitoksesta 17.8.2001/731.) Sen päätehtävä on sosiaaliturvan toteuttaminen. Kelan hoitamista sosiaaliturvaetuuksista on säädetty etuuksia koskevissa erillisissä laeissa. (Toiminta 2009.)

Kelan toimintaa valvoo eduskunta. Eduskunta valitsee Kelalle 12 valtuutettua, jotka seuraavat sen hallintoa ja toimintaa. Kelan toimintaa puolestaan johtaa ja kehittää Kelan oma hallitus, jonka 10 jäsentä valtuusto valitsee. (Toiminta 2009; Organisaatio 2009.)

Kelan organisaatio on jakautunut keskushallintoon, aluehallintoon ja paikallishallintoon. Keskushallinto toimii pääasiassa Helsingissä, ja se on jakautunut erilaisiin osastoihin. Sen rinnalla toimii aluehallinto, joka jakautuu viiteen eri aluekeskukseen maantieteellisten aluejakojen mukaisesti (Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi-Suomen ja Pohjois-Suomen aluehallinto). Tämän lisäksi jokainen vakuutusalue on jakautunut vakuutuspiireihin, jotka kuuluvat paikallishallintoon ja kattavat tietyn määrän kuntia maantieteellisesti toisiaan lähellä olevista kunnista. (Organisaatio 2009.)

Kymenlaakson alue kuuluu Kymenlaakson vakuutuspiiriin, joka toimii Etelä-Suomen vakuutusalueella (Organisaatio 2009). Kymenlaakson vakuutuspiiriin kuuluvia kuntia ovat Hamina, Iitti, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti (Vakuutuspiirit 2010). Kymenlaakson vakuutuspiirin perhe-etuusryhmä on käytäntöön vakiintunut nimitys käsittelijäjoukolle, joka käsittelee ja ratkaisee perhe-etuuksia (perhe-etuuksia ovat elatustuki, vanhempainpäiväraha, lapsilisä ja lastenhoidon tuet). Toimistojen asiakaspalvelu ja puhelinpalvelu on eriytetty ratkaisutyöstä. Perhe-etuusasioissa kuten kaikissa muissakin asioissa toimistojen palveluneuvojat hoitavat henkilöasiakaspalvelun. Puhelinpalvelu toimii sekä ratkaisutyöstä että henkilöasiakaspalvelusta erillään, ja siellä jokaiselle etuuskokonaisuudelle, kuten perhe-etuuksille, on oma erillinen palvelunumeronsa, johon vastaa kyseiseen etuuskokonaisuuteen perehtynyt henkilö.

2.6 Kunnan tehtävät lapsen elatukseen liittyvissä asioissa elatustuen siirtymisen jälkeen

Kotkan kaupungin, kuten muidenkin Suomen kuntien, tehtäväksi on jäänyt elatustuen toimeenpanon siirtymisen jälkeen lapsen isyyden selvittäminen, huoltajuus- ja tapaamisoikeuksista sekä lapsen asumisesta sopiminen, elatuksesta sopiminen ja sopimusneuvottelun järjestäminen sekä vanhempien neuvonta. Se, missä kunnassa kyseiset toimet tapahtuvat, riippuu vanhempien ja lasten asuinkunnista. Isyys selvitetään lapsen äidin kotipaikkakunnan lastenvalvojan kanssa. Huoltajuus- ja tapaamisoikeudesta sekä asumisesta sovitaan lapsen asuinpaikkakunnan lastenvalvojan luona. Lapsen elatuksesta sovitaan lapsen lähivanhemman kotipaikkakunnassa. (Kotkan kaupungin lastenvalvojat 2010.)

Koska tämän työn tarkoituksena on ollut kehittää elatustukeen liittyvää yhteistyötä, haluan tuoda esiin omaan elatustukityökokemukseen perustuvat muutamat esimerkkitalanteet niistä tilanteista, joissa asiakas siirtyy kunnasta suoraan Kelan asiakkaaksi:

Esim. 1: Lapselle maksettava elatusapu sovitaan lastenvalvojan luona elatussopimusta tehtäessä Kelan elatustukea pienemmäksi elatusvelvollisen alhaisesta elatuskyvystä johtuen. Elatusapu voidaan joutua jättämään toisinaan vahvistamatta kokonaan, jos elatusvelvollisella ei ole elatuskykyä ollenkaan (eli elatussopimukseen merkitään elatusavun määräksi 0 euroa). Lastenvalvoja ohjaa asiakkaan selvittämään oikeutensa elatustukeen Kelasta.

Esim. 2: Elatusvelvollinen on laiminlyönyt elatusavun maksamisen jo aiemmin ja uutta elatussopimusta tehtäessä lähivanhempi ilmoittaa lastenvalvojalle saavansa elatustukea Kelasta. Lastenvalvoja ohjaa asiakkaan toimittamaan elatussopimuksen Kelaan ja samalla hoitamaan elatustukiasiansa ajan tasalle.

3 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TOIMEKSIANTAJA

3.1 Kehittämistyön tarkoitus

Tämän kehittämistyön tarkoituksena on ollut rakentaa Kelan elatustukea käsittelevien henkilöiden ja kunnan lastenvalvojien ja elatustukihakemuksia käsittelevien virkailijoiden välille yhteistyötä. Yhteistyön rakentajia Kelassa ovat olleet Kymenlaakson vakuutuspiirin perhe-etuuksia hoitava yksikkö, vaikka jatkossa yhteistyötä yksittäisten asiakkaiden asioissa tehdään pitkälti Kelan asiakaspalveluverkoston kautta. Tämän kehittämistyön kautta pyrittiin Kelan toimesta luomaan hyvä peruspohja elatustukiyh-teistyölle.

Tavoista yhteistyön käynnistämiseksi olen itse Kymenlaakson perhe-etuusryhmän jäsenenä ja kehittämistyön tekijänä keskustellut perhe-etuusryhmän esimiehen Sari Itäniemi-Korhosen kanssa. Kotkan kaupungin sosiaalityön johtajan Anna Liakan yhteydenoton ja muun pohdinnan jälkeen sovimme yhteistyön käynnistämiseen sopivaksi toteutustavaksi tapaamisen Kotkan kaupungin edustajien kanssa.

Toinen tärkeä tarkoitus tapaamisessa tutustumisen lisäksi on ollut antaa kunnan lastenvalvojille ja elatustukihakemuksia käsitteleville virkailijoille kattava perustietopohja uuden elatustukilain mukana tulleista muutoksista ja toimintatavoista. Erityisen tärkeäksi on katsottu painottaa niitä asioita, jotka ovat uuden elatustukilain myötä täysin uusia kaupungin työntekijöille. Muita keskustelussa esiin nostettavia asioita on kerätty kokemusten kautta. Kokemukset pohjautuvat niihin tilanteisiin, jotka aiemmin olivat ehtineet tulla esiin perhe-etuusryhmän jäsenille heidän ollessaan yhteydessä Kotkan kaupungin työntekijöihin elatustukeen liittyvissä asioissa.

3.2 Kehittämistyön tavoitteet

Tämän kehittämistyön keskeinen laajempi tavoite on yhteistyötä kehittämällä helpottaa ja nopeuttaa niiden elatustukiasioiden käsittelyä Kelassa, joissa Kotkan kaupunki on joko elatustuen hakijana, maksunvaatijana tai vahvistamassa muun elatustukiasiakkaan elatussopimusta tai ohjaamassa asiakasta elatustuen hakemiseen elatussopimuksen vahvistamisen yhteydessä. Koska tämä tavoite on kovin laaja ja vaatisi mielestäni

useampia tapaamisia Kelan ja Kotkan kaupungin välillä toteutuakseen täysin, on kehittämistyön varsinaisiksi tavoitteiksi valittu kaksi alla olevaa kohtaa, jotka ovat tämän laajuisen kehittämistyön kautta mahdollista saavuttaa:

1. Rakennetaan hyvä yhteistyöpohja Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin elatustukikäsitteijöiden ja Kotkan kaupungin lastenvalvojien välille alkutapaamisessa.
2. Annetaan riittävä tietopohja Kotkan kaupungin lastenvalvojille ja elatustukihakemuksia tekeville virkailijoille elatustuen nykykäytännöistä (sisältäen perustietoa elatuksesta ja lisäksi tuen hakemisesta).

3.3 Toimeksiantaja

Tämän kehittämistyön toimeksiantaja on Kelan kymenlaakson vakuutuspiiri. Kelaa elatustuen tiimoilta askarruttavat kysymykset ovat muuttuneet sitä mukaa, kun etuusosaaminen uudessa etuudessa on syventynyt. Yhteyshenkilöt kunnissa elatustuen siirtoon liittyen ovat olleet eri henkilöitä kuin ne, joiden kanssa yhteistyötä tällä hetkellä on tarpeen rakentaa. Aiemmat kontaktit ovat lähinnä niitä henkilöitä, jotka ovat käsitelleet elatustukiasioita kunnissa. Monet heistä ovat siirtyneet muihin tehtäviin ja nyt Kelassa ilmeneville kysymyksille ei helposti löydy vastaajaa.

Yhteistyön tarvetta on havaittu Kymenlaakson perhe-etuusryhmässä jo aiemminkin. Yhteistyön kehittäminen on ollut pohdinnassa Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirissä jo aiemmin, mutta toiminta asian suhteen on lähtenyt vauhdikkaammin liikkeelle Kotkan kaupungin aloitteesta (marraskuussa v. 2009) tapaamisen järjestämiseksi.

Olen itse miettinyt opinnäytetyön aihetta v. 2009 syksystä alkaen. Silloin elatustukityötä tekevänä olin luonnollisesti kiinnostunut tekemään opinnäytetyötä aiheesta, jota haluan olla työnikin puolesta kehittämässä. Näin ollen olemme tehneet tästä kehittämistyöstä sopimuksen Kelan kanssa.

4 MIHIN YHTEISTYÖTÄ KELAN JA KUNNAN VÄLILLÄ TARVITAAN?

4.1 Mitä on yhteistyö?

Yhteistyön juuret ovat pitkälliset ja monimutkaiset ja yhteistyö on kehittynyt evoluution kehittymisen rinnalla. Voidaan kuitenkin todeta, että ihminen ei voi elää täysin yksin, ja silloin kun ihminen toimii jollain tavalla toisen ihmisen kanssa, he tekevät yhteistyötä. Jokainen pienikin yhteisen asian hyväksi toimiminen edellyttää, että toinen osapuoli ilmoittaa toiselle tavalla tai toisella, mitä on aikeissa tehdä. Toisen osapuolen täytyy puolestaan vahvistaa yhteiset odotukset ja yhteisen toimenpiteen ajankohta, jotta yhteistä toimintaa on mahdollisuus saada aikaan. Yhteinen toiminta siis edellyttää monia yhteen sovitettuja ja yhdessä säädelyjä toimintoja, joiden ajallinen ja paikallinen luonne täytyy olla tarkoin määritelty ja siihen voidaan päästä kommunikaation avulla. Yhteinen toiminta edellyttää aina jonkin tasoista organisoitumista, jossa yksilöt sopivat tavoitteista, toimintatavoista yms. kommunikoimalla. (Järvilehto 1996.)

Yhteistyö ei ole aina ongelmaton. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tehtyjen tutkimusten perusteella on listattu monia yhteistyön esteitä, jotka voivat tehdä yhteistyöstä haastavaa. Eri toimijatahojen yhteistyössä esiin mahdollisesti nousevia yhteistyön esteitä on listattu John Övretveitin kirjassa ”Moniammatillisen yhteistyön opas” seuraavasti: ajan puute, osa-aikatyöskentely, suuret jäsenmäärät työtiimeissä, erilliset asiakasväestöt, erilliset toimitilat ja niiden suunnittelun ongelmat, epäselvät roolit, tapausten koordinoinnin epäselvyydet, erilaiset toimintaperiaatteet ja työntekijöiden olemien vastuussa eri esimiehille. Yhteistyön esteiden poistamisesta hän toteaa, että yhteysverkostojen luomiseksi ja kehittämiseksi on tarpeen tunnistaa ja minimoida ne seikat, jotka saattaisivat vetää tai vetävät ihmisiä yhteistyötä tekevistä ryhmistä pois päin. Samaan aikaan tulee tunnistaa ne seikat, jotka tukevat ihmisten sitoutumista yhteen, ja pyrkiä vahvistamaan niitä. Yhteistyötä tukevin ja keskeisin yhdistävä voima työssä on se, mikä ihmisille on yhteistä. (Övretveit 1995, 262 – 269.) Tässä työ voidaan todeta, että Kelan elatustuen käsittelijöitä ja Kotkan kaupungin lastenvalvojia yhdistävät ensisijaisesti yhteinen asiakaskunta.

4.2 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillinen yhteistyö on useille tuttu käsite, mutta sen täsmällinen määrittely on usein hankalaa. Kaarina Isoherranen on kirjassa ”Enemmän yhdessä - moniammatillinen yhteistyö” yksinkertaistanut käsitettä niin, että hänen mukaansa siinä asiantuntijoilla on yhteinen työ tai tehtävä suoritettavanaan tai ongelma ratkaistavanaan, jossa he pyrkivät tavoitteeseen yhdistämällä tietonsa ja osaamisensa. Eri asiantuntijoiden osaamista ja heidän tietojaan yhdistämällä yhteistyöhön tulee niin monia näkökulmia, että niiden avulla voidaan yhteisesti rakentaa systeeminen kokonaisuus. Keskeiseksi asiaksi, toisinaan jopa ongelmaksi, moniammatillisessa yhteistyössä Isoherrasen mukaan nousee se, kuinka kootaan ja prosessoidaan kaikki tieto ja osaaminen, joka tarvitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisen käsityksen muodostamiseen asiakkaan tilanteesta. Asiantuntijoilla voi olla omia erilaisia osatavoitteita asiakkaan tilanteen hoitamiseksi, mutta moniammatillisessa yhteistyössä päätavoitteen asiantuntijoiden kesken tulee olla yhteinen. (Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 33.)

Kotkan kaupungin ja Kelan välisessä yhteistyössä ei ole suoranaisesti kysymys yllä mainitun kaltaisesta moniammatillisesta yhteistyöstä. Kun asiakas ottaa yhteyttä lastenvalvojaan ja hänen lapselleen tehdään elatussopimusta, ei asiakas välttämättä siinä tilanteessa edes tiedä tulevansa Kelan elatustukiasiakkaaksi. Näin voi käydä esim. silloin, kun lapsen vanhemmat tekevät sopimuksen yhteistyössä ja toinen vanhemmista sitoutuu maksamaan sovitun elatusavun toiselle vanhemmalle suoraan, kuten asia on tarkoitettukin hoituvan. Myöhemmin voi käydä kuitenkin niin, että tilanne muuttuu ja elatusvelvollinen laiminlyö elatusavun maksamisen, jolloin toinen vanhemmista (jolle lapsen elatusapu olisi kuulunut maksaa) päättää hakea elatustukea Kelasta. Näissä tilanteissa kunnan lastenvalvoja ei voi tehdä yhteistyötä asiakkaan asian hoitamiseksi Kelan kanssa elatusavusta sopimistilanteessa, koska Kela ei välttämättä ole tai tule olemaankaan asiakkaan elatusapuun liittyvässä prosessissa mukana.

Kelan ja kunnan yhteistyössä elatustukeen liittyvissä asioissa on kyse enemmänkin asiakkaan palveluketjun hyvän ja asiakkaan edun mukaisen toiminnan kehittämisestä. Palveluketju tarkoittaa asiakkaan tiettyyn asia- tai ongelmakokonaisuuteen kohdistuvaa suunnitelmallista ja yksilöllistä dynaamista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluprosessin kokonaisuutta. Vaikka Kelan elatustuen käsittelijät ja kunnan lastenvalvojat

eivät tee moniammatillista yhteistyötä, samansuuntaisiin tavoitteisiin tähtäämällä ja toisen toimintatapojen tuntemisella sekä toimimalla toisen tahon työtä tukevalla tavalla voidaan parantaa asiakkaan palveluketjun toimivuutta. (Holopainen, Kaislavuo, Kolkka, Louhela, Mantela & Packalén 2009, 107 – 112.)

4.3 Yhteistyön tarpeen toteaminen ja tavoitteet valtakunnan tasolla

Kelan ja eri kuntien välillä on tehty yhteistyötä paljon elatustuen siirtoprojektiin liittyen jo vuoden 2008 aikana ja erityisesti 2009 alusta lähtien. Koska varsinaisen tuen siirtämisen jälkeen kunnat edelleen vahvistavat elatusvelvollisuuden ja elatusavun määrän, nousi melko pian Kelan elatustukityön käynnistymisen jälkeen esiin sekä Kelan etuuskäsittelijöiden että kunnan työntekijöiden havaitsemia ongelmakohtia, joihin kaivattiin täsmennystä. Näin ollen yhteistyö todettiin edelleen tarpeelliseksi ja sillä tavoitellaan yhteisten pelisääntöjen luomista Kelan ja kuntien välille. Laajempaan tavoitteena yhteistyön kautta pyritään asiakkaan elatusturva-asioiden joustavaan hoitamiseen ja siihen, että asiakas saa hänelle lain mukaan kuuluvan etuuden. (Elatustuen toimeenpanoon liittyviä käytännön asioita 2009, 1.)

Kelan keskushallinnossa toimiva eläke- ja toimeentuloturvaosasto kokosi kirjeen, jossa tuotiin Kelan taholta esiin em. ongelmallisia asioita. Kirje osoitettiin kaikkien kuntien sosiaalihuollon toimielimille ja lastenvalvojille ja se postitettiin 12.10.2009 sekä suomen että ruotsin kielillä kirjoitettuna. Kirjeessä on otettu esiin seuraavia asioita: elatussopimusten sisältö, elatusavun indeksitarkistukset ja kunta elatustuen hakijana. (Elatustuen toimeenpanoon liittyviä käytännön asioita 2009, 1 – 4.)

4.4 Yhteistyön tarve paikallisesti Kymenlaakson alueella

Kun edellisessä kappaleessa mainittu kirje oli lähetetty kuntiin, mietittiin Kymenlaakson perhe-etuusryhmässä minkä verran vielä on tarvetta paikalliselle yhteistyölle. Elatustuen käsittelijöiden kokemusten mukaan erityisesti elatustuen hakeminen kunnalle vaikutti vielä kunnan virkailijoille selkiytymättömältä. Kokemukset perustuvat elatustuen hakemusten käsittelytilanteisiin ja yhteydenottokokemuksiin kunnan virkailijoiden kanssa. Monet muut kirjeessä esille tulleet asiat olivat kunnan virkailijoille ennestään tuttuja, vaikka yhteisten pelisääntöjen tarpeelle koettiinkin tarvetta. Toisaalta Ke-

lassa ei kuitenkaan voitu varmistua, että kirje on päätynyt kaikille siitä hyötyville henkilöille, ja että sen tarjoama tieto riittää kunnan virkailijoiden tueksi elatustuen hakemistilanteissa. Näin ollen Kymenlaakson perhe-etuusryhmässä todettiin vielä olevan tarve paikallisen yhteistyön kehittämiseksi. Tavat, jolla yhteistyötä päätettiin jatkaa, olivat kuntakohtaisesti erilaisia. (Kelan Kymenlaakson perhe-etuusryhmän toimistopalaveri 2009.)

5 YHTEISTYÖN KEHITTÄMISEEN TÄHTÄÄVÄ TOIMINTA

5.1 Tapaaminen Kelan ja Kotkan kaupungin edustajien kesken

Tämän kehittämistyön kannalta varsinainen kehittämisprosessi on saanut alkusysäyksen Kotkan kaupungin yhteydenotosta Kelan Kotkan toimistoon marraskuussa v. 2009. Kotkan kaupungilta Anna Liakka on ollut yhteydessä Kelan Kotkan toimiston johtajaan, Merja Kontulaan, toiveenaan yhteistyötapaaminen Kelan kanssa elatustukiasioissa. Asia välitettiin sieltä Kymenlaakson vakuutuspiirin perhe-etuusryhmälle ja palaverin ajankohta jäi silloin mietintään.

Joulukuussa perhe-etuusryhmässä on perinteisesti herkästi ruuhkautuvia työtehtäviä, joten mahdollisen yhteistyöpalaverin ajankohtaa mietittiin uudelleen vasta tammi-kuussa. Tammi-helmikuun vaihteessa käydyin sähköpostiviestittelyn perusteella sovittiin perhe-etuusryhmän ja lastenvalvojien kanssa, että palaveri toteutetaan tiistaina 2.3.2009. Kelasta on sähköpostiviestien välityksellä esitetty asioita, joista kelalaiset toivoisivat palaverissa keskusteltavan. Kunnan toiveet olivat hyvin samansuuntaiset, joten palaverin alustava sisältö suunniteltiin yhteisten toiveiden mukaisesti. Tapaamispaikaksi sovittiin Kotkan kaupungin perhepalveluiden yksikkö Karhulassa.

Palaveri toteutui suunnitelman mukaisesti ajankohdan ja osallistujien suhteen. Paikalla olivat itseni lisäksi Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin perhe-etuusryhmän esimies Sari Itäniemi-Korhonen, Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin apulaisjohtaja Merja Kontula ja Kotkan kaupungin puolelta sosiaalityön johtaja Anna Liakka sekä lastenvalvojat Heidi Taskinen ja Anu Haro-Veijola. Itse edustin Kelan Kymenlaakson vakuutuspiirin perhe-etuusryhmää etuusvastaavana (etuusvastaavan toimenkuvaan kuuluu mm. perhe-etuuksien asiasisällön oikeellisuuden varmistaminen).

Palaverissa käytiin läpi aivan ensimmäiseksi Kotkan kaupungin sosiaalitoimen tilannetta ja rakennetta sekä maantieteellistä sijaintia tällä hetkellä elatusapuun ja -tukeen liittyvissä asioissa. Keskustelimme myös yleisesti siitä, mitkä ovat molempien osapuolten työn yhtymäkohtia asiakkaan kannalta ja miten kelatyö ja kuntien työ eroaa toisistaan. Kelan puolelta esitettiin toivomuksia elatussopimuksen sisältöön ja siihen kirjattaviin asioihin, jotka muuttaisivat elatustukihakemusten käsittelyä Kelassa entistä sujuvammaksi. Pääpaino tapaamisessa oli kuitenkin selkeästi elatustuen nykykäytäntöjen ja uuden lain mukana tulleiden muutosten läpi käymisessä. Pidin itse siitä puheenvuoron ja vastasin kaupungin puolelta tuleviin kysymyksiin. Oma puheenvuoroni käsitteli seuraavia asioita: elatustuen yleisiä myöntämisedellytyksiä uuden lain mukaan yleisesti sekä erotustuen, elatusavun laiminlyönnin ja vahvistamattoman isyyden osalta tarkemmin erikseen, indeksikorotuksiin liittyviä käytäntöjä, elatustuen hakemista kunnalle erilaisissa tilanteissa ja maksuvapautusta koskevia lakimuutoksia. (Em. käsitteistä kaikkia ei ole tähän työhön avattu, koska niiden syvällisempi selvittäminen on joltain osin yhteistyön kehittämisen kannalta tarpeetonta.) Koska tapaaminen oli ns. epävirallinen, eikä siitä ole laadittu muistiota, en voi tässä työssä tarkemmalla tasolla selvittää siellä syntyneen vapaan keskustelun sisältöä. Oman puheenvuoroni tueksi olin tehnyt etukäteen muistiinpanot, ja siihen kootuista aiheista oli Kotkan kaupungin edustajien kanssa etukäteen sovittu.

Tapaaminen oli luonteeltaan epämuodollinen, jossa vapaa keskustelu ja tutustuminen eri osapuolten välillä olivat hyvin tärkeässä roolissa, ja sen vuoksi virallista muistiota tapaamisesta ei laadittu. Toisaalta tapaamisessa ei voitu tehdä myöskään mitään paikallisia sopimuksia asioiden hoitamisesta, koska vastaavia asioita oli jo Kelan keskushallinnon kokoamassa kirjeessä ohjattu valtakunnallisesti yhtenäisellä ohjeistuksella, johon on työssä aiemmin viitattu. Eli paikallisia ”pelisääntöjä” ei voitu luoda, koska kelassa toteutetaan paikkakunnasta riippumatta valtakunnallista yhtenäistä käytäntöä.

5.2 Mihin jatkotoimiin alkutapaaminen on johtanut

Palaverin loppuksi vaihdoimme yhteystietoja sekä selvitimme kaupungin työntekijöille, mihin he voivat jatkossa ottaa yhteyttä heidän työssään esiin nousevissa kysymyksissään. Sosiaalitoimelle jätettiin myös Kelan valtakunnallisista puhelinpalvelunumeroista

esitteitä asiakkaille jaettavaksi, jotta he voivat itse ottaa Kelaan yhteyttä heitä askaruttavissa kysymyksissä. Kelan puolesta tarjottiin myös ns. pikaohjetta elatustukihakemuksen täyttämisen avuksi hakemuksessa huomioitavista seikoista ja hakemuksen liitteistä, joka koottaisiin Kelan Kymenlaakson perhe-etuusryhmän toimesta. Ohjeeseen koottavia asioita, kuten palaverissa muutoinkin esillä olleita asioita, oli mietitty jo valmiiksi kunnan elatustukihakemusten käsittelyn kokemusten pohjalta. (Kelan Kymenlaakson perhe-etuusryhmän toimistopalaveri 2009.) Ohjeen hyödyntäminen tukee suoraan Kelan etuuskäsittelyä tekemällä käsittelyprosessista sujuvamman; mitä paremmin hakemukset on täytetty ja mitä useammin niissä on tarvittavat liitteet mukana, sitä nopeampaa hakemuksen käsitteleminen on Kelassa ja kunta saa viivytyksetä sille kuuluvan etuuden oikean määräisenä. Kaupungin puoli otti mielellään tämän tarjouksen vastaan, koska elatustuen hakemismahdollisuus on heille uusi asia, ja kaupungilla oli vielä selvittämättä kuka kaupungin omat elatustukihakemukset jatkossa täyttää.

Pikaohje elatustuen hakemisen apuvälineeksi on koottu ja toimitettu Kotkan kaupungille Anna Liakalle 31.3.2010. Tapaamisessa sovittiin, että hän jakaa ohjeen kaupungilla niille henkilöille, jotka oletettavasti ohjeesta hyötyvät. Ohje on koottu sen mukaan, mitkä asiat ovat useimmiten aiheuttaneet kysymyksiä tai epäselvyyttä kuntien hakemuksiin liittyen. Kotkaan toimitettu pikaohje on tämän työn liitteenä.

6 POHDINTA

Tämän työn tekeminen on ollut minulle noin vuoden mittainen projekti ideavaiheesta viimeistelyyn, ja siihen on mahtunut monia eri vaiheita ja tunteita. Koska olen itse tehnyt Kelassa työtä elatustukikäsittelijänä, olen ollut hyvin lähellä työn aihetta koko ajan. Se on ollut toisaalta minulle eduksi, koska pystyn hyödyntämään työkokemuksiani yhteistyön kehittämiseen asemani kautta ja ymmärtämään itse suhteellisen vaikeaselkoista elatustukiasiaa paremmin kuin Kelan ulkopuolinen henkilö.

Oma taustani on tuonut minulle erityistä haastetta pyrkimyksessäni nähdä asioita riittävän neutraalisti, ikään kuin ulkopuolisen silmin. Tästä syystä tekstini muistuttavat vahvasti ns. virkakieltä ja ovat kelalaisille tyypilliseen tyyliin kirjoitettua. Olen pyrkinyt joitakin hankalia käsitteitä ja ilmauksia avaamaan kirjoittamassani tekstissä, mutta

toisaalta haluan kuitenkin pitää jossain määrin valitsemastani tyylistä kiinni jo ihan sen vuoksi, että liiallinen asioiden ja käsitteiden avaaminen voi muuttaa itse asiaa. Toisaalta olen kehittämistyöprojektin loppusuoralla saanut vähän etäisyyttä itse elatus-tuen käsittelyyn, koska työtehtäväni Kelassa ovat muuttuneet. Se on auttanut minua tarkastelemaan työni aihetta ja itse yhteistyön vaikutuksia muutenkin kuin elatustuki-käsittelijän ja aktiivisen yhteistyöhön osallistujan näkökulmasta.

Edellisessä kappaleessa mainitun kirjoitustyylin lisäksi haluan vielä nostaa esiin lähes-tymistapani eri aiheita kohtaan teoriaosuudessa. Olen lähtenyt useissa aiheissa liik-keelle asian yleisistä periaatteista ja tarkentanut tietoa tekstin myöhemmissä kappaleissa. Mielestäni tämä on hyvä selvittää lukijoille sen vuoksi, että esitystapa ei vält-tämättä vaikuta kyseisten aiheiden osalta loogiselta. Olen kuitenkin tehnyt asiassa tie-toisen valinnan sen vuoksi, että toiset aiheet ovat mielestäni monimutkaisempia ym-märtää, jos niiden havainnollistaminen lähtee liikkeelle pienistä yksityiskohdista kohti suurempaa kokonaisuutta tai vaihtoehtoisesti aikaperusteisesti historiasta kohti nyky-hetkeä.

Ongelmalliseksi työn tekemisessä osoittautui se, että asiasta ei löytynyt aiempia tut-kimuksia tai kehittämistöitä. Myös teorian löytäminen oli osittain hankalaa. Jou-duin oman elatustukituntemukseni tuella rakentamaan teoriaosuuden hyvin pitkälle la-kitekstejä ja Kelan internetsivujen tietoja yhteen nivomalla. Puhtaasti yhteistyötä kos-kevan teorian löytäminen oli kaikkein hankalin kohta ja sen vuoksi olen joutunut tukeutumaan ajallisesti melko vanhaan lähdetietoon. Olen kuitenkin pyrkinyt käyttä-mään sellaista perustietoa, joka ei ole ajan kuluessa muuttunut. Joissakin kohdissa olen myös käyttänyt Kelan käytäntöihin liittyvää tietoa, joita ei ole mistään kirjallises-ta lähteestä saatavissa, vaan kyseessä on Kelassa yleisesti vakiintuneet käytännöt.

Erityisen tyytyväinen tässä työssä olen toiminnalliseen osuuteen. Yhteistyön alkuun saattamiseksi järjestetty tapaaminen oli mielestäni onnistunut ja olen saanut siitä posi-tiivista palautetta myös perhe-etuusryhmän lähiesimieheltä ja vakuutuspiirin johdolta. Tapaaminen kaupungin edustajien kanssa oli oman tuntumani mukaan sopivan vapau-tunut asiapitoisuudestaan huolimatta ja kaikki koolla olevat henkilöt vaikuttivat siihen tyytyväiseltä. Mielestäni tapaaminen ja sen perusteella koottu pikaohje ovat vaikutta-neet positiivisesti Kelan etuuskäsittelyn sujuvuuteen jo siinä, että saamani tiedon mu-

kaan Kotkan kaupungissa on tapaamisen jälkeen keskitetty elatustukihakemusten tekeminen yhdelle henkilölle. Kyseisellä henkilöllä on käytössä myös Kotkaan toimitettu pikaohje, mutta sen käytettävyydestä en ole palautetta juurikaan saanut. Itse arvioisin, että pikaohje hyödyttää käyttäjää parhaiten ikään kuin muistilistana siinä vaiheessa, kun elatustuen peruseriaatteet ovat jo tulleet muutoin tutuksi. Yhdelle käsittelijälle keskittäminen puolestaan on muuttanut Kelan elatustuen käsittelyä sujuvammaksi osaamisen lisääntymisen ja lisäselvitysten pyytämisen tarpeen vähentymisen seurauksena. Toisaalta lisätiedon tai -selvityksen saaminen on myös nopeutunut, koska Kelassa on olemassa selkeät yhteystiedot asiaa hoitavalle henkilölle.

Kaikki edellä mainitut toimet näkyvät asiakkaalle entistä sujuvampana toimintana ja käsittelyaikojen lyhentymisenä. Aiempaa sujuvammasta toiminnasta hyötyvät sekä kunnat (erityisesti hakiessaan elatustukea) että yksittäiset henkilöasiakkaat. Käsittelyajan nopeutumisesta hyötyvät selkeästi enemmän yksittäiset henkilöasiakkaat, koska heillä taloudellinen tilanne voi kiristyä nopeastikin elatustukipäätöstä odotellessa verrattuna kuntiin tai kaupunkeihin. Aiempaa sujuvampi toiminta ja toisen osapuolen toiminnan tunteminen parantaa todennäköisesti myös toisen osapuolen työn kunnioittamista. Aiempaa sujuvampi toiminta herättävää myös henkilöasiakkaissa entistä enemmän luottamusta viranomaistoimintaan, koska molemmista tahoista pystytään aiempaa paremmin opastamaan ottamaan yhteyttä toiseen osapuoleen tilanteen niin vaatiessa.

Nämä tulokset ovat päätelmiä, joita olen itse tehnyt kelalähtöisesti ensin itse elatustuen käsittelijänä ja myöhemmin käsittelyn sujumista sivusta seuranneena. Kun palataan tämän työn teoriaosuuteen, olen selvittänyt siellä ensin mitä yhteistyö käsitteenä tarkoittaa ja sen jälkeen mistä Kelan ja kunnan välisessä yhteistyössä on kysymys. Kuten jo aiemmin olen todennut, tämän työn puitteissa alkuun saatetussa yhteistyössä on enemmän kyse Holopaisen ja kumppaneiden mukaisesta asiakkaan palveluketjun kehittamisestä kuin Isoherrasen ja kumppaneiden mukaisesta moniammatillisuudesta. Yhteisessä tapaamisessa Kela on saanut Kotkan kaupungin edustajilta tietoa heidän tilanteestaan kunnan sosiaalityön näkökulmasta ja Kelasta on annettu vastaavasti heille tietoa uuden elatustukilain sisällöstä, elatustuen käsittelyyn liittyvistä toimintatavoista ja käytännöistä sekä elatustuen hakemisesta kunnalle. Tiedon vaihtaminen ja toiseen osapuoleen tutustuminen on mahdollistanut molemmille tahoille palveluketjun kehit-

tämiselle tyypillisen samaan suuntaan toimimisen periaatteen. Tämä on toteutunut niin, että kumpikin osapuoli tekee työtään pyrkien huomioimaan toisen osapuolen tarpeet asiakkaan asiaa edistävällä tavalla niissä kohdissa, joissa se on mahdollista. (Isoherranen ym. 2008, 33; Holopainen ym. 2009, 107 – 112.)

Kuten jo aiemmin olen selvittänyt, Kelasta on lähetetty kaikille kunnille ennen tämän yhteistyön käynnistämistä infokirje yleisesti epäselvyyttä aiheuttaneista asioista elatustuen toimeenpanoon liittyen. Sen kirjeen sisältö on vastannut aika paljon samoja asioita kuin yhteisessä tapaamisessa on käyty läpi. Kirje on melko varmasti auttanut tietyissä tilanteissa kuntalaisia hahmottamaan Kelan toimintaa ja tarpeita (esim. elatussopimusten sisällöstä), mutta kirjeen lähettämällä ei voida varmistua, että vastaanottaja ymmärtää viestin toivotulla tavalla. Kuten Övretveitkin kirjassaan ”Moniammatillisen yhteistyön opas” on selvittänyt, esim. epäselvät roolit ja erilaiset toimintaperiaatteet ovat esteitä hyvälle yhteistyölle. Mielestäni juuri näistä syistä toimijoiden on hyvä antaa uudessa tilanteessa toisilleen kasvot tapaamalla, tutustumalla ja hahmottamalla keskustelun kautta roolejaan, toista ohjaavaa faktatietoa ja toistensa toimintaperiaatteita. Kirjallisella ja ”suurta yleisöä” ohjaavalla tiedolla harvoin päästään oikeasti toimivaan aitoon yhteistyöhön, joka mielestäni on Kelan ja Kotkan kaupungin välillä elatustukeen liittyvissä kysymyksissä nyt saatettu hyvään alkuun. (Övretveit 1995, 262 – 269).

Yhteistyön kehittämisessä puutteeksi nostaisin sen, että emme pystyneet järjestämään useampia tapaamiskertoja. Toisella tapaamiskerralla olisi voinut vielä täsmentää ja syventää mietittyttämään jääneitä asioita. Tapaamiskertojen määrä on kuitenkin pitkälle sidoksissa tämän työn tilaajaan, ja tilaaja näki etukäteen tarpeelliseksi tavata vain yhden kerran.

Vaikka olen tehnyt päätelmiä yhteistyön tuloksista, rajasin työstäni pois varsinaisen arviointiosuuden aikaresurssien rajallisuuden vuoksi. Koska en itse pystynyt arviointia tähän työhön liittämään, voisin hyvänä jatkotutkimusaiheena sitä suositella muille oppinäytetyön tekijöille. Toisena jatkotutkimuksena voisi hieman myöhemmin tutkia ideoita, joita uuden etuuden siirtymisestä etuuskäsittelijöille nousee tai on jo noussut. Tuloksia voisi hyödyntää jatkossa kokonaan uuteen etuuteen tai suureen etuusmuutokseen valmistautumisessa.

7 LÄHTEET

Elatustuen hakeminen. Kelan internetsivut. Päivitetty 1.4.2009. Saatavissa: <http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/301208101004HL?OpenDocument> [Viitattu 4.8.2010].

Elatustuen määrä ja maksaminen. Kelan internetsivut. Päivitetty 1.1.2010. Saatavissa: <http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/301208100446HL?OpenDocument> [Viitattu 10.7.2010].

Elatustuen toimeenpanoon liittyviä käytännön asioita. Kelan eläke- ja toimeentuloturvaosaston kirje kunnan sosiaalihuollon toimielimille/ lastenvalvojille 12.10.2009.

Elatustuen toimeenpano siirtyy kunnilta Kansaneläkelaitokselle 1.4.2009 lukien. Kuntainfo 5/2008. Sosiaali- ja terveysministeriön internetsivut. Saatavissa: <http://www.stm.fi/tiedotteet/kuntainfot/kuntainfo/view/1210625#fi>. [Viitattu 20.6.2010].

Elatustuki ja elatusapu. Kelan internetsivut. Päivitetty 1.4.2009. Saatavissa: <http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/301208095135HL?OpenDocument> [Viitattu 7.3.2010].

Elatustukilaki 29.8.2008/580

Elatusturvalaki 7.8.1998/671

Elatusvelvollisuus. Kuluttajaliiton internetsivut. Saatavissa: <http://www.kuluttajaliitto.fi/index.phtml?s=667> [Viitattu 8.9.2010].

Holopainen, A. Kaislavuo, T. Kolkka, M. Louhela, J. Mantela, J. & Packalén, L. 2009. Yhteiskunnallinen osaaminen. Helsinki: Hakapaino Oy.

Isoherranen, K. Nurminen, L. & Rekola, L. 2008. Enemmän yhdessä - Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Järvilehto, T. Tietoisuus, yhteistyö ja valta. Oulun yliopiston Tiedepolitiikka 6/96 julkaisu. Saatavissa: <http://wwwedu oulu.fi/homepage/tjarvile/turkues.htm> [Viitattu 14.3.2010].

Kelan Kymenlaakson perhe-etuusryhmän toimistopalaveri 10.11.2009. Elimäki.

Sanasto. Elatusvelvollisten liitto r.y:en internetsivut Saatavissa: <http://www.elatusvelvolliset.fi/?ID=&RYHMA=23&action=arkisto>. [Viitattu 3.8.2010].

Lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksen asiasisältö. Lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksesta sekä elatusturvasta. Karvian sosiaalitoimiston opas.

Kenelle elatustukea? Kelan internetsivut. Päivitetty 1.4.2009. Saatavissa: <http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/301208100116HL?OpenDocument> [Viitattu 7.3.2010].

Kotkan kaupungin lastenvalvojat. Kotkan kaupungin internetsivut. Päivitetty 8.2.2010. Saatavissa: http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=2260&menupath=48,633,759,2260#2260 [Viitattu 20.8.2010].

Kymenlaakson vakuutuspiirin johtoryhmän kokouksen muistio. Sähköpostitiedoksianto 13.12.2008 Kymenlaakson vakuutuspiirille.

Laki Kansaneläkelaitoksesta 17.8.2001/731

Laki lapsen elatuksesta 5.9.1975/704

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272

Organisaatio. Kelan internetsivut. Päivitetty 17.8.2009. Saatavissa:

<http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/050302121704EH?OpenDocument> [Viitattu 20.7.2010].

Päätökset. HE 49/2008 vp. Eduskunnan internetsivut. Päivitetty 17.1.2010. Saatavissa:

<http://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiat/he+49/2008> [Viitattu 11.9.2010].

Toiminta. Kelan internetsivut. Päivitetty 1.4.2009. Saatavissa:

<http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/071101173323EH?OpenDocument> [Viitattu 20.7.2010].

Vakuutuspiirit. Kelan internetsivut. Päivitetty 8.6.2010. Saatavissa:

<http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/140409094833AK?openDocument> [Viitattu 20.7.2010].

Övretveit, J. 1995. Moniammatillisen yhteistyön opas. Helsinki: Hakapaino Oy.

Heidi Johansson

*TUTKIMUSLUPA OPINNÄYTETYÖHÖN (suunnitelma 22.3.2010)
"Yhteistyön kehittäminen Kelan ja Kotkan kaupungin välillä lapsen elatustukeen liittyvissä asioissa"*

Tutkimuslupa em. tutkimuksen suorittamiseen myönnetään. Tutkimuslupa koskee toimintoja Kelan osalta.

Tutkimusluvan ehdottomana ehtona on, että tutkimuksen raportista tai mistään liitteistä ei saa käydä ilmi minkäänlaista Kelan yksittäiseen asiakkaaseen kohdennettavissa olevaa salassapidettävää tietoa.

Tutkimusraportti on luovutettava Kelan käyttöön tutkimuksen valmistuttua.

Kouvolaassa 22.3.2010

Kimmo Ruuskanen
Kela, Kymenlaakson vakuutuspiiri
Vakuutuspiirin johtaja

KUN ELATUSTUKEA HAETAAN KUNNALLE KELASTA, HUOMIOITHAN ALLA OLEVAT SEIKAT:

JOS ELATUSTUKI EI OLE MAKSUSSA KENELLEKÄÄN JA LAPSI ON KUNNAN KUSTANNUKSELLA YMPÄRIVUOROKAUTISESSA LAITOS- TAI PERHEHOIDOSSA YLI KUUKAUDEN:

- Kyseessä on elatustuen hakeminen kunnalle
- Täytetään elatustukihakemus (lomakekoodi LU1), jossa hakijan tiedoksi merkitään kunnan tiedot ja henkilötunnukseksi laitetaan hakemusta koskevan lapsen henkilötunnus
- Lisätietoihin merkitään laitoshoidon, huostaanoton tai sijoituksen alkamisaika ja lakipykälä, jonka perusteella elatustukea haetaan (kun kukaan ei ole tukea aiemmin hakenut, kunta voi hakea elatustukea elatustukilain 11 §:n 4 momentin perusteella)
- Lisätietoon tulee merkitä myös muut mahdolliset hakemiseen liittyvät seikat, joita kunta haluaa Kelalle tiedoksi antaa
- Hakemuksen liitteet: alkuperäinen elatussopimus tai elatustuomio indeksikorotuksilla merkittynä (indeksit kunnasta 31.12.2009 asti)
- Elatustuen haku-aika on 3 kk

JOS ELATUSTUKI ON JO MAKSUSSA JOLLEKIN (tieto varma) JA LAPSI ON KUNNAN KUSTANNUKSELLA YMPÄRIVUOROKAUTISESSA LAITOS- TAI PERHEHOIDOSSA YLI KUUKAUDEN:

- Kyseessä on maksuvaatimus
- Jos elatustuen hakeminen kunnalle perustuu elatustukilakiin (11 § 4 momentti), kunta täyttää hakemuksen kuten edellisessä kohdassa (elatussopimus tai -tuomio on jo Kelassa)
- Jos elatustuen hakeminen perustuu asiakasmaksulain 7 §:n ja 14 §:n, kunta voi hakea tukea maksuvaatimuksella, josta tulee ilmetä:
 - * elatustuen saaja
 - * lakipykälä, johon maksuvaatimus perustuu
 - * lapsi, josta tuki on myönnetty
 - * hakevan kunnan sosiaalihuollon tiedot
 - * aika, jota maksuvaatimus koskee
- Lisätietona hakemukseen/ maksuvaatimukseen laitosis- tai perhehoidon alkamisaika
- Maksuvaatimuksen tulee olla Kelassa 2 viikkoa ennen etuuden maksupäivää

JOS KUNTA HALUAA HAKEA ELATUSTUEN LISÄKSI ELATUSAVUN KUNNALLE:

- Kyseessä on maksuvaatimus
- Elatusapu voidaan vaatia maksettavaksi kunnalle asiakasmaksulain 7 §:n tai 14 §:n mukaan
- Elatustukihakemuksen tai -maksuvaatimuksen liitteeksi voidaan tehdä vapaamuotoinen maksuvaatimus, josta tulee ilmetä edellisessä kohdassa selvitettyt asiat (elatustuen saaja vain niissä tilanteissa, kun elatustuen sen hetkinen saaja on

tiedossa)

- Maksuvaatimus elatusavusta voidaan tehdä myös elatustukihakemuksen lisätietokohtaan, jos elatustukea haetaan hakemuslomakkeella LU1
- Maksuvaatimuksen tulee olla Kelassa 2 viikkoa ennen etuuden maksupäivää

KUN KUNTA HALUAA HAKEA ELATUSTUKEA ENNAKKONA MYÖNNETTYÄ TOIMEENTULOTUKEA VASTAAN:

- Kyseessä on maksuvaatimus
- Elatustuki voidaan maksaa kunnalle ennakkona myönnettyä toimeentulotukea vastaan toimeentulotukilain 23 §:n perusteella
- Maksuvaatimus voidaan laittaa Kelaan sokyn kautta, kuten muissakin etuuksissa
- Maksuvaatimuksessa tulee olla samat tiedot kuin muissakin elatustuen maksuvaatimuksissa
- Huom. Jos elatustuen maksuvaatimus tehdään soky-järjestelmän kautta ja lapsella on elatusvelvollinen, elatusvelvollisen henkilötunnus tulee viedä maksuvaatimuksen tietoihin, jotta maksuvaatimus kirjautuu oikeaan elatustukikokonaisuuteen. Jos elatusvelvollisen henkilötunnus ei ole tiedossa, kannattaa maksuvaatimus laittaa Kelaan kirjallisesti
- Maksuvaatimuksen tulee olla Kelassa 2 viikkoa ennen etuuden maksupäivää

YLEISTÄ ELATUSTUESTA:

- Elatustuen maksupäivä on kuukauden 10. päivä tai sen sattuessa viikonloppuun tai pyhäpäivälle, edellinen pankkipäivä
- Elatusavun maksupäivä on kuukauden 25. päivä tai sen sattuessa viikonloppuun tai pyhäpäivälle, edellinen pankkipäivä
- Elatustukeen liittyvissä asioissa voitte soittaa Kelaan perustetulle viranomaislinjalle p. 020 692 235 (sama valtakunnallinen linja palvelee muissakin etuusasioissa)
- Asiakkaita voi ohjata soittamaan itseään koskevissa elatustukiasioissa perhe-etuuksien palvelunumeroon p. 020 692 206
- Lisätietoa elatustuen hakemisesta ja sen yleisistä perusteista löytyy myös Kelan internetsivuilta www.kela.fi → lapsiperheet → elatustuki. Lomakkeisiin pääsee joko heti etusivulta tai kyseisen etuuden kohdalta (sivun oikea laita)